
V spomin Lewisu Mumfordu

Author(s): Braco Mušič

Source: *Urbani Izziv*, No. 11 (april 1990), p. 64

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44179910>

Accessed: 31-08-2018 10:11 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

V spomin Lewisu Mumfordu

Pred kratkim je v visoki starosti 94 let umrl še eden od velikanov med proučevalci zgodovine in življenja mest, vztrajen, dosleden in radikalen bojevnik za humanistični urbanizem ter nadvse ploden pisec Lewis Mumford.

Pripadniki slovenske historiografske, sociološke, urbanistične in arhitekturne kulture smo pravzaprav ponosni, da smo se lahko seznanili z njegovim temeljnim delom že leta 1969, ko je Državna založba Slovenije v 2000 izvodih in v prevodu Branka Vrčona, izdala zelo odzivno knjigo *Mesto v zgodovini*, ki je nekakšna nadgraditev *Kulture mest*. O tem založniškem dejanju v dveh zvezkih so tedaj pisali: Slavko Rupel v *Primorskem dnevniku* (21. II. 1970), Janez Švajncer v *Večeru* (13. V. 1970) in Božidar Borko v *Delu* (30. V. 1979). *The Culture of Cities* je bila knjiga, ki je v Ravnikarjevem seminarju na ljubljanski šoli za arhitekturo v drugi polovici 50. let, pomenila enega temeljnih virov za razumevanje razvoja urbane civilizacije, arhitekt Tone Pibernik pa je svoje diplomsko delo, študijo regionalne prostorske organizacije Ljubljane, utemeljeval tudi s tem delom (gl. revija *Arhitekt* 3/60).

Mumford je objavil kakih 30 knjig, za katere smo v Harvardu ob bralnih tekstih zapisali, da so "wordy", ker so pač praviloma bile obsežne, razvijajoče svoje argumente v nekakšni "prostorni prozi, ki izžareva prepričanost", kot je zapisal M. Hebbert v marčevskem *The Plannerju*.

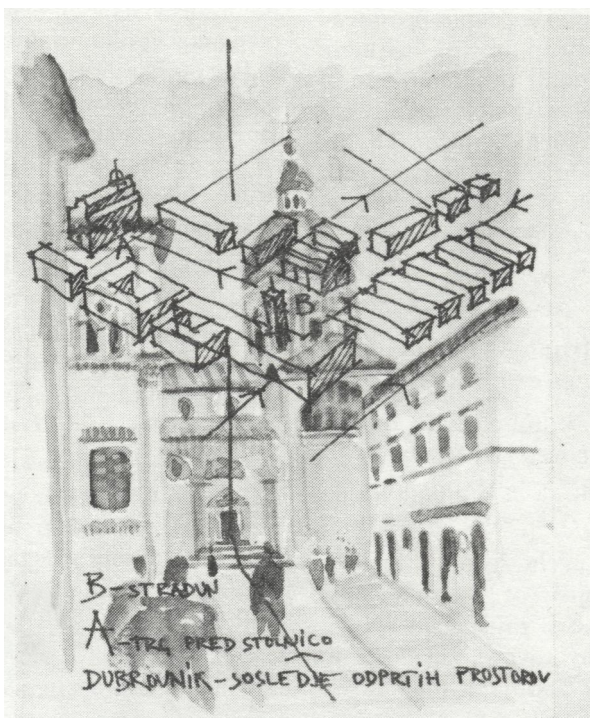
Mumford, nezakonski sin manhatenskega odvetnika, se ni nikoli dokopal do visokošolske diplome in ga morda zato ni zavezovala nobena znanstvena disciplina. Z velikansko erudicijo in avtoritativnostjo je pisal o umetnosti, književnosti, tehnologiji, socialni zgodovini, arhitekturi, stavbarstvu, zgodovini idej, predvsem pa o mestih in urbanizmu. Pri tem je zajel ves razpon od ar-

hitekturne podrobnosti do regionalnega planiranja. Svoje najmonumentalnije delo, ki ga poznamo tudi v Sloveniji in ga štejemo v obvezno berilo študentov arhitekture, je označil kot delo, ki sega od mesta, ki je bilo zase, do sveta, ki postaja mesto. Kljub čudovitim pasažam o ustvarjalnosti urbane civilizacije lahko to delo in še bolj druga Mumfordova dela prištevamo h kritikam metropolitanzma.

Na splošno razvrščajo Mumfordovo delo v tri celote: prva je povezana s pionirsko vlogo ameriških urbanistov C. Steina in H. Wrighta ter njunim delom, ki je utemeljilo tudi Rooseveltove projekte *New Deal*. Drugo je povezano s povojno obnovo v Veliki Britaniji, v katero se je vrasel iz zvez s pionirjema P. Geddesom in R. Unwinom. Tretji sklop

Mumfordovih prizadevanj sodi v 60. in 70. leta, ko se osredotoča na kritiko avtocestnih programov v ameriških mestih in v opozicijo nuklearnemu oboroževanju ter vojni v Vietnamu. Znamenita sinteza te tematike je bila dosežena s knjigo (*Pentagon of Power*, 1970). V tem delu je zapisal med drugim tudi tole misel: "Reformatorji, ki bodo obravnavali boj proti degradaciji okolja in človeka zgolj v smislu izboljšanih tehnoloških naprav, kot npr. redukcijo porabe goriva v motornih vozilih, vidijo le majhen del problema. Da bi rešili ta planet pred tem, da postane mrtva puščava, je potrebna temeljita preusmeritev našega bahavega tehnološkega načina življenja."

Braco Mušič

Iz Valvazorjeve knjižnice

Proslavljanju tristoletnice Valvazorjeve Slave in njegovega dela sploh se pridružujem z neznatnim zapisom in poudarjeno pobudo.

Ta se spodobi zaradi tega, ker je njegovo osrednje knjižno delo slejkoprej zanimiv vir tudi za urbanistova in arhitektova proučevanja slovenskih krajev in pokrajine. Janez Vajkard Valvazor pa je tudi v kulturi na naših tleh, pa recimo tudi kar v slovenski kulturi pomemben fenomen, zlasti s svojimi širšimi ev-